

Nr 210.

Av herr **Lindhagen**, om ändring av § 52 riksdagsordningen.

De hopade göromålen uti nutidens sociala liv och den diskussion, som upprives av desamma, måste leda till övervägande av någon begränsning i diskussionen om de olika, väckta spörsmålen. En sådan begränsning blir naturligtvis bäst ordnad, i den mån någon sed kan utbilda sig, som i allmänhet följes. Vissa formella föreskrifter kunna dock visa sig vara ägnade att utgöra ett tillbörligt hjälpmedel.

En sådan föreskrift och sed på samma gång har i Nordamerikas Förenta stater tagit sig det uttrycket, att den som för första gången begärt ordet erhåller detta före den, som begärt ordet för andra gången, även om detta skett tidigare än den förre begärde ordet o. s. v. Därigenom framföras mera vid diskussionernas början de olika synpunkterna, på samma gång rättvisa beredes dem att komma till tals. Replikerna tvingas att bli mera sammanfattande och upptaga olika invändningar på en gång. Därigenom åter behöver ordet ej begäras så ofta, upprepningar förekomma mindre och benägenheten att begära ordet många gånger i en viss fråga dämpas. Under den år 1916 i Stockholm hållna neutrala konferensen, bevistad av flera representanter för sex olika nationer, beslöto de europeiska medlemmarna enhälligt biträda amerikanarnas hemställan om en sådan ordning. Detta beslut visade sig också välbetänkt och gagneligt i tillämpningen. Den, som väl en gång varit med om en sådan ordning, vill aldrig mer övergå till det gamla systemet.

Detta amerikanska föredöme, som synes bära efterföljas i Europa, har börjat efterliknas i Sverige på ett och annat håll. Sålunda innehålla grundstadgarna för förbundet för humanistisk politik i § 11 exempelvis följande föreskrift:

»Överläggningar inom förbundet och dess avdelningar bära i möjligaste mån föras med tolerans och välvilja. Talare bör för att vinna tid, öka förstågan och förkovra resultatet, av egen vilja söka koncentrera sig och undvika obehövlige upprepningar. För att ytterligare främja en sådan ordning, låta nya

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 3 saml. 86 häft. (210—212.) 1

inlägg komma till tals och koncentrera replikerna, skall varje anmäld talare, som ej förut yttrat sig, uppropas före den, som tidigare haft ordet, och den som andra gången begär ordet före den, som yttrat sig för tredje gången o. s. v.

Denna paragraf bör uppläsas vid början av varje förhandling, då vidlyftig diskussion kan emotes. Tvångsmedel för att avklippa diskussionen får sedan ej annat än i nödfall förekomma».

En i huvudsak motsvarande bestämmelse bör ha en uppgift att fylla under diskussioner även i riksdagens kamrar, utskott, nämnder och valmän. I synnerhet torde de vara till bättnad i utskotten, där repliker från samma person ofta pläga vara talrikare än under diskussioner inom kamrarna.

Nu stadgas emellertid i riksdagsordningens 32 §, att vid kammarens sammanträde yttrar sig en var, i den ordning han därtill sig anmält och uppropad bliver. I samma paragraf stadgas även, att ingen må tillåta sig personligen förolämpande uttryck. Ut i arbetsordningarna för kamrarna (§ 13 andra kammaren och § 12 första kammaren) upprepas föreskriften om den ordning, i vilken ledamot erhåller ordet, med tillägg att om två eller flera på en gång begärt ordet bestämmer talmannen ordning dem emellan. Tillika stadgas att, om någon statsrådets ledamot med stöd av 53 § riksdagsordningen deltagit i överläggningarna, erhåller han ordet oberoende av ordningen kammarens ledamöter emellan. Några motsvarande stadganden finnas icke för utskottens medlemmar, utan där tillämpas av sed samma ordning som föreskrivits för kamrarna. På grund av vad sålunda anförts, hemställas,

att riksdagen till vilande i grundlagsordning måtte besluta sådan ändring i 52 § av riksdagsordningen, att *dels* mellersta satsen i denna paragraf får allenast följande lydelse: »Ej må någon vara berättigad att tala utom protokollet», och *dels* att till paragrafen läggas följande nya stycke:

»En var yttrar sig i den ordning han därtill anmält sig och bliver uppropad; dock att varje anmäld talare, som ej förut yttrat sig, uppropas före den, som tidigare haft ordet, och den, som andra gången begärt ordet, före den, som skall yttra sig för tredje gången o. s. v.»

Ett bifall till förestående förslag föranleder utgående ur kamrarnas arbetsordningar av motsvarande stadganden eller en motsvarande rättelse av desamma.

Stockholm den 1 februari 1920.

Carl Lindhagen.